

Høringsbrev – Havvind – Strategisk konsekvensutredning

Miljøstiftelsen ZERO viser til brev av 4. januar med høring av rapporten Havvind – Strategisk konsekvensutredning, og vil her presentere våre merknader til rapporten.

Det er positivt at det offisielle rammeverket for havvind utvikles videre gjennom å definere havområder hvor det kan bygges ut. Norge har kompetanse og kapital til å bygge en ny industri rundt havvind, og på sikt et hjemmemarked for havvind. Et lovverk som inkluderer områder for havvind er en forutsetning for en slik utvikling.

Det er også positivt at rapporten drøfter effekten havvind vil få på klimagassutslippene, og konkluderer med at «vesentlig vekst innen havvind og annen fornybar kraft vil bidra til mindre kraftproduksjon fra fossil brensel». ZERO mener tilgang på fornybar energi er nøkkelen til å fase ut dagens fossile energiproduksjon og –forbruk, og slik muliggjøre framtidens fornybare energisystem. Havvind vil være et viktig bidrag til dette systemet.

ZEROs prioriteringer

ZEROs tidlige innspill i prosessen rundt havenergi og den strategiske konsekvensutredningen har i hovedsak dreid seg om synergieffekter mellom energiutbygging og elektrifisering av petroleumsvirksomhet, mulighetene for å kombinere energiutbygging til havs med kabler til utlandet og hensynet til biologisk mangfold og andre miljøinteresser. Disse tre elementene har ZERO lagt vekt på når vi har vurdert de utredede områdene.

Synergieffekter mellom energiutbygging og elektrifisering av petroleumsvirksomhet

ZEROs mål er å bidra til reduksjon av klimagassutslipp. Vi ønsker derfor selvfølgelig ikke ny petroleumsvirksomhet. Det er imidlertid positivt at det legges opp til å utnytte synergieffektene mellom fornybar energiproduksjon og petroleumsvirksomhet i enkelte områder. En av hovedgrunnene til at Norge trenger å produsere mer fornybar energi er at det er nødvendig å fase ut forbruket av fossil energi. Petroleumsinstallasjonene offshore forbruker store mengder fossil energi. Denne fossile energien brennes i lite effektive gasskraftverk på petroleumsinstallasjonene. Ved å elektrifisere eventuelle fremtidige installasjoner vil man redusere de norske utslippene av drivhusgasser betydelig samtidig som en overgang fra lite effektive gasskraftverk til elektrisitet vil representere en stor innsparing i energibruk.

Mulighetene for å kombinere energiutbygging til havs med kabler til utlandet

ZERO mener kraftnett i land og mellom land er en forutsetning for å kunne etablere et framtidig fornybart og utslippsfritt kraftsystem. Kraftnett mellom land bidrar til å optimalisere fornybar kraftproduksjon over landegrensene, reduserer behovet for fossil reservekraft og gjør det mulig å legge ned fossil kraftproduksjon. Derfor er vi positive til at den strategiske konsekvensutredningen tar for seg muligheter for samordning av havvind og krafteksport. Koordinering av kraftproduksjon og infrastruktur er et viktig ledd i planleggingen av framtidens utslippsfrie energisystem.

Hensynet til biologisk mangfold og naturmiljø

Ny fornybar kraftproduksjon er avgjørende i et klimaperspektiv. Vi trenger ren kraft for å fase ut den fossile. Ny kraftproduksjon må likevel ikke gå på bekostning av biologisk mangfold. Derfor er ZERO positive til at den strategiske konsekvensutredningen inneholder utredninger for sjøfugl, fisk, sjøpattedyr og bunnsamfunn. Disse mener vi OED må ta hensyn til når det skal besluttes hvilke områder som skal åpnes for søknader. Når framtidige havvindprosjekter skal planlegges og realiseres må det gjennomføres en grundigere kunnskapsinnhenting og konsekvensutredning enn det som er gjort i den strategiske konsekvensutredningen. ZERO er dermed enig med NVE i at det må gjennomføres prosjektspesifikke konsekvensutredninger, med særlig fokus på artene som det nå er påvist vil påvirkes negativt av havvind.

De prioriterte områdene

Vi har valgt å fokusere på områdene Sørilige Nordsjø 1 og 2, Utsira Nord, Frøyagrunnene og Sandskallen – Sørøya, siden det er disse NVE mener er best egnet til å åpnes for søknader. Hvis det i fremtiden skulle bli aktuelt å åpne flere områder tar vi stilling til dem når den tid kommer.

Sørilige Nordsjø 1 og 2:

Områdene er utredet for minst 1000 MW hver (150 og 125 vindturbiner) og ligger henholdsvis 140 km og 149 km fra land. Det er svært gode vindforhold. Kun ett av områdene kan kobles på nettet innen 2025.

ZERO mener det er positivt at kraftproduksjon i områdene Sørilige Nordsjø 1 og 2 kan brukes til elektrifisering av eventuell framtidig petroleumsvirksomhet og også kobles på utvekslingskabler til andre land. Utnyttelse av disse synergieffektene må tillegges stor vekt når framtidige vindprosjekter, petroleumsvirksomhet og utvekslingskabler i områdene planlegges og realiseres.

Når det gjelder negative konsekvenser av havvind på biologisk mangfold er disse vurdert som lave for sjøfugl og bunnsamfunn. Det er ikke påvist negative konsekvenser for sjøpattedyr eller makrell.

Begge områdene dekker delvis gyteområdene for tobis, men det er Sørilige Nordsjø 2 som trekkes frem som mest kritisk. Dette området dekker nesten en femtedel av Norges eneste kjente gyteområde for tobis. Konsekvensen av havvind er vurdert som middels negative for arten. Ifølge konsekvensutredningen kan konsekvensene reduseres ved å ikke bygge i den nordlige delen av området og unngå anleggsarbeid i gyteperioden. ZERO mener det er svært viktig å fokusere på dette i en framtidig prosjektspesifikk konsekvensutredning i området.

Det er svært mye sjøtrafikk, hvorav mange oljetankere, i Søndre Nordsjø 2. I kombinasjon med over gjennomsnittet vindstyrke og bølgehøyde og lang avstand til land gjør dette at området får høyest sannsynlighet for kollisjon mellom skip og vindturbin, med oljeutslipp som konsekvens.

Oppsummering

Begge områdene bør åpnes, men Søndre Nordsjø 1 bør prioriteres og få nettforsyning først ut fra hensynet til biologisk mangfold og fare for oljeutslipp. Konsekvensene for biologisk mangfold synes akseptable for Søndre Nordsjø 1. Avbøtende tiltak for å begrense konsekvensene for tobis må iverksettes i Søndre Nordsjø 2. Tiltak for å redusere risiko for oljeutslipp må iverksettes i begge områder. Synergieffektene med petroleumsvirksomhet og utvekslingskabler må inngå i framtidig prosjektutforming.

Utsira Nord:

Området er utredet for 1000 MW (100 vindturbiner) og ligger 22 km fra land. Området har svært gode vindressurser. Området er dypt og er egnet for flytende vindturbiner.

Også i Utsira Nord kan kraftproduksjon brukes til elektrifisering av petroleumsvirksomhet og også kobles på utvekslingskabler til andre land. Utnyttelse av disse synergieffektene må tillegges stor vekt når framtidige vindprosjekter, petroleumsvirksomhet og utvekslingskabler i områdene planlegges og realiseres.

Det er ikke påvist negative konsekvenser for fisk eller sjøpattedyr, mens konsekvensene på sjøfugl og bunnsamfunn er vurdert som lave. Kunnskapsgrunnlaget om trekkende sjøfugl er beskjedent og ZERO støtter NVE i at fugletrekket ved Utsira må undersøkes nærmere.

Området har høyeste sannsynlighet for oljeutslipp, og skadepotensialet vurderes som høyt da en lang rekke arter, sildemåke trekkes spesielt fram, vil bli påført alvorlig skade sommerstid ved et uhellsutslipp. ZERO støtter NVE i at det vil være behov for å se på forebyggende systemer for sjøsikkerhet i området.

Oppsummering

Området bør åpnes, men kunnskapsgrunnlaget om trekkende sjøfugl må undersøkes. Tiltak for å redusere risikoen for oljeutslipp må iverksettes. Synergieffektene med petroleumsvirksomhet og utvekslingskabler må inngå i framtidig prosjektutforming.

Frøyagrunnene:

Området er utredet for 15 vindturbiner, og ligger 9 km fra land. Det er svært gode vindforhold, og ligger på grunt vann (5-60 meter).

Frøyagrunnen er også et område hvor framtidig kraftproduksjon kan brukes til elektrifisering av framtidig petroleumsvirksomhet. Også her må realisering av synergieffektene være et mål når havvindprosjekter etableres.

Det er ikke påvist negative konsekvenser for fisk. Konsekvensene på sjøfugl, sjøpattedyr og bunnsamfunn er vurdert som lave. Det er imidlertid registrert forekomster av lomvi og krykkje, som er rødlistede arter og er henholdsvis kritisk og sterkt truet. ZERO er enige med NVE at konsekvensen for disse artene må utredes nærmere.

Området har høyere sannsynlighet for utslippuhell, og middels skadepotensial.

Oppsummering

Kunnskapsgrunnlaget for biologisk mangfold, særlig de rødlistede artene, må styrkes. Tiltak for å redusere risikoen for oljeutslipp må iverksettes. Synergieffekter med petroleumsvirksomhet må inngå i framtidige havvindprosjekter. Området er lite av størrelse, og ZERO mener kunnskapsgrunnlaget om og konsekvensene for biologisk mangfold må styrkes før området kan åpnes.

Sandskallen – Sørøya:

Området er utredet for 20 vindturbiner, og avstanden til land er 5-15 km. Vindforholdene er ikke blant de beste av utredningsområdene, men likevel gode. Området ligger i Finnmark, hvor det er ventet økt lastuttak i forbindelse med gruve- og petroleumsvirksomhet.

Konsekvensene på sjøfugl, bunnsamfunn, sjøpattedyr og fisk er vurdert som lave.

Sannsynligheten for utslippsuhell vurderes til å være middels, men skadepotensialet vurderes som svært høyt ved bunkerutslipp. Beregningene viser blant annet 60 prosent sannsynlighet for alvorlig skade på alkebestanden i sommersesongen. ZERO støtter derfor NVE i at det er behov for å se på forebyggende systemer for sjøsikkerhet i området.

Oppsummering

Området bør åpnes. Konsekvenser for biologisk mangfold synes akseptable. Tiltak for å redusere risikoen for oljeutslipp må iverksettes før utbygging av havvind.

Finansiering av havvind

For å sikre at det etableres en industriell verdikjede innen havvind i Norge, hvor norsk maritim kompetanse og norsk forskning på havvind brukes til nasjonal verdiskaping, mener ZERO rammevilkårene nasjonalt må styrkes.

ZERO etterlyser derfor at arbeidet med å utarbeide en finansieringsordning starter nå, siden elsertifikater og kraftpris sannsynligvis ikke vil være nok til å gjøre prosjektene lønnsomme på kort sikt. Her kan det være nyttig kunnskap å innhente fra land som har gjennomført større offshore vindkraftprosjekter, som anbudssystem fra Danmark, ROC i UK og feed-in i Tyskland.

ZERO mener likevel det per i dag ikke er kraftproduksjon som er hovedformålet med havvind på norsk grunn. Det er teknologiutvikling. Derfor mener vi Enova må få utvidet sine rammer til havvind, slik at det blir mulig for aktører å etablere testparker i Norge. I dag har Enova mulighet til å støtte maksimalt to-tre turbiner, og vi mener antallet turbiner må økes. ZERO har derfor foreslått å øke Enovas bevilgning til testparker for havvind til 300 millioner kroner årlig. Dette mener vi må inn i statsbudsjettet for 2014. Testparker i norske havområder er viktig for å bygge opp kompetanse, norsk industri og arbeidsplasser.

Med vennlig hilsen

Marte Bakken
Rådgiver fornybar energi
ZERO

Einar Wilhelmsen
Avdelingsleder
ZERO